

บทคัดย่อ

เรื่อง :การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี
 โดย :นายสมเกียรติ ฉายไช้ และคณะ
 ปี : 2549

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

เนื่องจากรัฐบาลได้กำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยใช้ขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดเป็นเครื่องมือและมีการผลักดันให้คนจนที่จดทะเบียนได้ตั้งตัว เพื่อรับรู้ความยากจนของตนเอง และตนเองจะแก้ไขปัญหาเหล่านั้น หลังจากนั้นก็จะได้นำเข้ากลุ่มกับกลุ่มสหกรณ์หรือกลุ่มอาชีพในพื้นที่ ซึ่งจะช่วยกันส่งเสริมการประกอบอาชีพ การเรียนรู้เพื่อจะอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีขบวนการสหกรณ์ในจังหวัดกาญจนบุรีเป็นแกนหลักในการผลักดันการรวมกลุ่มให้กระจายไปทุกตำบล ซึ่งมีกลุ่มย่อยต่าง ๆ ผสมผสานกัน อาทิ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ และกลุ่มสหกรณ์ การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบมีส่วนร่วม เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2548 จนถึง วันที่ 31 สิงหาคม 2549 รวมระยะเวลาประมาณ 13 เดือน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสร้างเครือข่ายกิจกรรมโดยขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีให้เกิดเป็นเครือข่ายเดียว และสามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้จริง จากกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ กลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ กลุ่ม OTOP กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เกษตรอินทรีย์ ซึ่งมีขบวนการสหกรณ์เป็นหน่วยงานนำเครือข่าย

วิธีการศึกษา

การดำเนินการศึกษาโดยการนัดประชุมใน 3 ระดับ คือ ระดับกลุ่มในชุมชน ระดับอำเภอ และในระดับจังหวัด เพื่อให้ผู้นำ สมาชิกกลุ่มและผู้จดทะเบียนคนจนมีความเข้าใจร่วมกันก่อนว่าอะไร คือ เครือข่าย และตัวสมาชิก ผู้นำมีความสำคัญอย่างไร เพื่อให้เกิดเครือข่ายขึ้นในอำเภอและระดับจังหวัด จากกิจกรรมที่ทุกคนได้ร่วมกันสร้างและปฏิบัติมาแล้ว และร่วมกันปฏิบัติต่อไป

ผลการศึกษา

ในการศึกษาเกิดกิจกรรมเครือข่ายย่อย ๆ ได้ 7 เครือข่าย คือ 1.) เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ 2.) เครือข่ายการเงิน 3.) เครือข่ายข่าวสาร 4.) เครือข่ายกลุ่มอาชีพ 5.) เครือข่ายปื๊อ 6.)

เครือข่ายพนักงานสหกรณ์ และ 7.) เครือข่ายวัสดุสำนักงาน เครือข่ายกิจกรรมทั้ง 7 เครือข่าย เกิดจากการนำกิจกรรมของแต่ละสหกรณ์ ผู้นำกลุ่มและสมาชิก ได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน แต่เครือข่ายก็ยังมีจุดอ่อนและจุดแข็งในระบบ โดยพิจารณาจากข้อมูลต่อไปนี้ คือ

1. **ภาวะผู้นำ** เครือข่ายกิจกรรมที่เกิดขึ้นด้วยตัวผู้นำที่เสียสละ และพยายามเข้าร่วมกิจกรรมให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นจุดแข็งของเครือข่าย

2. **การวางแผนกลยุทธ์** เป็นจุดอ่อน เนื่องจากเครือข่ายในระดับจังหวัดไม่ได้กำหนดแผน กลยุทธ์ เพราะการเป็นตัวตนของเครือข่ายยังไม่เด่นชัด นอกจากหน่วยราชการที่ช่วยให้เกิดเครือข่ายระดับจังหวัด แต่ในระดับอำเภอมีกิจกรรมสร้างเครือข่ายกันต่อเนื่อง แผนกลยุทธ์ของสหกรณ์มีการกำหนดเป็นขั้นตอนและนำไปปฏิบัติได้บางส่วน แต่กลุ่มต่าง ๆ ยังไม่ได้ทำแผนกลยุทธ์ เพราะเป็นวิชาการมากเกินไป

3. **การเน้นสมาชิกและการตลาด** เป็นเรื่องของสหกรณ์ในระดับอำเภอ แต่ในระดับจังหวัดยังไม่มี การเน้นการตลาด เพราะหน่วยงานราชการกำหนดให้ กรณีเครือข่าย OTOP แต่ถ้าเป็นเครือข่ายการเงิน ปู่ ข้าวสาร ซึ่งสหกรณ์ผู้ค้าจะตกลงค้าขายกันเอง จึงเป็นไปตามกลไกการตลาด

4. **สารสนเทศช่วยการวิเคราะห์** ซึ่งไม่มีในระดับเครือข่าย เพราะไม่มีองค์กรของตนเอง แต่ที่ปฏิบัติก็เพียงแต่ให้หน่วยราชการช่วยเหลือ เปิด Web site ทำการค้าขายบน Internet ส่วนระดับอำเภอก็ยังเป็นของสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์กองทุนสวนยาง สหกรณ์ออมทรัพย์ และร้านสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรบางกลุ่ม

5. **การเน้นทรัพยากรบุคคล** การทำงานเครือข่ายมีการพัฒนาบุคลากรน้อยเกินไป เฉพาะชมรมผู้จัดการ การฝึกอบรมวิชาการต่าง ๆ ก็มีน้อยเช่นกัน จึงทำให้การพัฒนาเป็นเครือข่ายระดับจังหวัดไม่มีความต่อเนื่อง

6. **การจัดกระบวนการเครือข่าย** ไม่มีการวางแผนในระบบ เพื่อการจัดเครือข่ายให้เป็นรูปแบบมาก่อน เพียงแต่หลังจากที่มิวจัดเข้าไปแล้ว ก็แนะนำให้เรียกประชุม และจัดเครือข่ายกิจกรรมที่มีอยู่แล้ว และขยายออกไปให้มากขึ้นทั้งตัวบุคคลเข้ามาเพิ่ม ซึ่งคนจนจดทะเบียนก็เข้ามาร่วม มูลค่าทางธุรกิจก็เพิ่มขึ้น แต่หลังจากเกิดการจัดการในชมรมผู้จัดการแล้ว ก็เชิญชมรมผู้จัดการเข้ามาช่วยเหลือให้เครือข่ายได้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

7. **ผลลัพธ์ทางธุรกิจ** เครือข่ายทั้งหมดเกิดจากการทำธุรกิจกันเป็นส่วนใหญ่ หรือการมาเจรจาต่อรองธุรกิจ จากผู้จัดการและขยายลงไปสู่กลุ่มย่อยในแต่ละอำเภอ เช่น เกษตรอินทรีย์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ ข้าวสาร เมล็ดพันธุ์และการเงิน